

Handbok för konstnärliga exjobb 2021/2022

Konstnärligt examensarbete i samverkan med extern part

”Handboken för konstnärliga exjobb” är ett resultat av det vinnova-finansierade projektet ESAIM (etablering av självständiga arbeten som exjobb inom musik och teknik) som genomfördes på KMH 2018 -2021, i samarbete med KTH.

Handboken har tagits fram av projektgruppen med syfte att vägleda studenter, handledare och samarbetspartners under hela exjobbprocessen – från uppstart av ett samarbete till utvärdering och bygger på erfarenheter och lärdomar från de 15 pilotprojekt som genomfördes på KMH inom projekt ESAIM.

Stockholm 20 juni 2021,

Klas Nevrin (huvudförfattare), Emilie Lidgard, Thomas Arctaadius och Henrik Frisk

Foton: Mira Åkerlund, Petter Hillberg
Fria foton: Unsplash/Pexel

Innehåll

Inledning 7

Varför exjobb?	8
Vad innebär ett konstnärligt examensarbete?	8
Hur genomförs ett exjobb?	8
Resultat, upphovsrätt och sekretess	9
Trygghet, kommunikation, jämlikhet	9

För dig som student 11

Två handledare	12
För examination	12
Formulera en projektidé	12
Introduktionsmöte	12
Uppstartsmöte	13
Omkostnader och ersättning	13
Inte en tjänst utan en möjlighet	14
Projektarbetet	14
Efteråt	14

För dig som extern part 17

Att tänka på	18
--------------	----

För dig som handledare 21

Att tänka på	22
--------------	----

Läs mer 24

Inledning

Ett "konstnärligt exjobb" är ett samverkansprojekt för studenter och står för *konstnärliga examensarbeten i samverkan med en eller flera externa parter*. Denna handbok är skriven för student och handledare på Kungl. Musikhögskolan (KMH), samt för extern part, och fungerar som vägledning genom ett exjobbs olika stadier. Handboken går bland annat igenom hur du formulerar en projekttidé, planerar tillsammans med en extern part, och hur du kan tänka kring praktiska omständigheter som till exempel omkostnader, trygghet och upphovsrätt.

Eftersom examensarbetet har en konstnärlig inriktning krävs en särskild medvetenhet om hur samarbetet går till. Till exempel finns aspekter att ta hänsyn till vad gäller konstnärlig frihet och att inte konkurrera ut professionella konstnärer ("jobbundanträngning"). I korthet innebär detta dels att projektet inte kan vara ett rent beställningsarbete, dels att det troligtvis inte skulle skett på samma sätt genom att anlita professionella konstnärer.

Handboken ger dig som student, handledare och extern part en god inblick i vad det innebär att göra ett konstnärligt exjobb och listar viktiga saker att tänka på inför, under och efter ett samarbete. Ingången till ett exjobb ser olika ut för de medverkande parterna, även om det finns en gemensam kärna man utforskar tillsammans. Därför är det viktigt att förstå de olika perspektiv de medverkande parterna har i ett exjobb, så att man kan möta varandras förväntningar och samtidigt respektera studentens konstnärliga frihet.

! Termen "exjobb" är vanlig på t ex många tekniska utbildningar när examensarbetet/det självständiga arbetet genomförs hos en extern "uppdragsgivare".

Vi har valt att använda termen då bl.a Kungl. Tekniska Högskolan varit en inspiration för att utveckla en liknande modell för samverkan på konstnärlig grund, trots att ett konstnärligt exjobb skiljer ut sig på viktiga sätt (vilket denna handbok tar upp).

Dessutom är termen redan etablerad hos många företag och organisationer, och underlättar därför i den inledande kommunikationen med externa parter.

Varför exjobb?

Exjobb finns som möjlighet för avgångsstudenter på Kungl. Musikhögskolan för att utvidga examensarbetet genom samverkan med externa parter. Detta möjliggör för studenter på KMH att nå ut med sitt projekt till utomstående aktörer och testa sina idéer i en ny kontext med stöd och handledning från både KMH och den externa parten. I ett konstnärligt exjobb undersöker man tillsammans ett nytt område eller nya möjligheter för musikaliska uttryck (t ex nya målgrupper, nya kommunikationssätt, ny teknik, etc.).

Projektet bygger på en ömsesidig nyfikenhet där båda parter möts i ett utforskande som drivs av innovation och nytänkande. Studenten får möjlighet att pröva och utveckla idéer i ett konkret sammanhang utanför utbildningen och får tillgång till värdefulla erfarenheter såväl som kontakter inför framtiden. Externa parter har å sin sida möjlighet att ihop med en dedikerad student testa något som de kanske inte annars skulle gjort, samt att knyta kontakt med KMH:s nätverk av studenter, lärare, forskare och andra externa parter. Det är upp till den externa parten i vilken omfattning, och under vilken tidsperiod, man vill tilldela projektet sina resurser för den del av examensprojektet som genomförs i samarbete med en extern part.

Vad innebär ett konstnärligt examensarbete?

Ett konstnärligt examensarbete på KMH är ett självständigt projekt som avslutar en konstnärlig utbildning på KMH. Examinering sker i enlighet med de former som anges i kursplanen för examensarbetet, och projektet utgörs vanligtvis av en eller flera konstnärliga frågeställningar som studenten vill undersöka, samt metoder för hur det ska genomföras och hur den konstnärliga processen respektive det konstnärliga resultatet ska redovisas.

Studenten har en handledare på KMH som följer och stödjer arbetet. Slutresultatet presenteras typiskt sett i både konstnärligt gestaltande form (t ex konsert, framförande, föreställning) och skriftlig form (en uppsats som ventileras, den kan även kompletteras av publikationer i t ex multimediala format). Om den konstnärliga delen utgörs av en examenskonsert kan denna göras på valfri plats som godkänts av KMHs handledare och examinator, men den skriftliga delen redovisas alltid på KMH.

Examensarbetet är antingen på grundnivå (kandidat) eller avancerad nivå (master) och tar olika lång tid beroende på utbildning och nivå men omfattar mellan 10 och 20 veckors heltidsarbete för studenten. Projektidén måste vara godkänd av studentens handledare på KMH och stämma överens med kursplanen och KMH:s värdegrund.

Hur genomförs ett exjobb?

Exjobbet genomförs när du och din externa samarbetspartner och handledare på KMH har kommit överens om projektidé, tillvägagångssätt och tidsplan. Studenten arbetar med projektet i samar-

bete med den externa parten och med stöd från sin handledare på KMH. Under exjobbets gång utforskar ni det område eller den idé ni tillsammans formulerat. Exjobbet avslutas när ni anser er ha ett resultat och presenterar det inom den tidsplan ni planerat.

Resultat, upphovsrätt och sekretess

Studenten har upphovsrätten till både det konstnärliga och skriftliga arbetet. Eftersom KMH är en statlig myndighet omfattas högskolan av offentlighetsprincipen. Det innebär att uppsatsen är allmän handling efter examinationen. En extern part bör på ett tidigt stadium diskutera och eventuellt skriva ett avtal som reglerar vilken information som studenten får föra vidare. Det kan handla om personuppgifter som omfattas av sekretesslagstiftning, känslig företagsinformation och liknande. Skrivs inget avtal är all information offentlig och det studenten som äger resultatet.

Trygghet, kommunikation, jämlikhet

Ett exjobb förväntas ske under former som skapar trygghet. Detta förutsätter bland annat att alla inblandade eftersträvar en tydlig kommunikation kring förväntningar, tidsplan, ansvarsfördelning, kostnader, och dylikt – vilket inte minst är en förutsättning för kreativa processer. Denna handbok stärker dessa förutsättningar samt möjliggör att exjobb sker under jämlika omständigheter.

För dig som student

! På kmh.se hittar du en lista med externa parter och tidigare exjobb. Du kan också fråga en din handledare på KMH eller en lärare/forskare om förslag på exjobb.

Genom att göra ett exjobb kan du få kontakter och värdefulla erfarenheter med dig ut i arbetslivet när du är klar med din examen. Samarbetet kan till exempel handla om att göra en konsert i en ny miljö, samarbeta med en teater eller ett danssällskap, eller utveckla ny teknologi som kan erbjuda nya musikaliska uttrycksmöjligheter.

Exjobb ger dig möjlighet att prova en idé med stöttning både från KMH och en extern part. Du får gärna komma med egna förslag till möjliga samarbeten och samarbetspartners. Det är viktigt att vara ute i god tid för att projektet ska bli så bra som möjligt och kunna genomföras såsom du har tänkt.

”Jag tog kontakt med KMHs koordinator redan första terminen i master årskurs 1 och hittade min externa part på vårterminen. Mitt exjobb satte igång på hösten i master årskurs 2.”

– Madeleine, master komposition

Två handledare

I ett exjobb kommer du ha två handledare. Din handledare från KMH är den som godkänner projektidén och handleder de konstnärliga och reflekterande delarna i examensarbetet, medan handledaren hos din externa part är en samarbetspart som även stöttar och vägleder projektarbetet utifrån deras synvinkel.

För examination

I ett exjobb är det din handledare på KMH som är den som godkänner din projektidé, och examinering sker i enlighet med de former som anges i kursplanen. Målen för examensarbetet är även de preciserade i kursplanen, och det är viktigt att du är medveten om vilka mål som ska uppnås. Tillsammans med din handledare på KMH samarbetar ni om hur målen ska uppnås och bli synbara. Då ditt examensarbete vanligtvis består dels av ett dokumenterat konstnärligt projekt, dels av en skriftlig reflektion, kan det vara en kombination av huvudlärare och handledare som har till uppgift att säkerställa både det konstnärliga arbetets kvalitet och att din skriftliga reflektion uppfyller formella eller andra krav för examination.

Formulera en projektidé

Projektidén för ett exjobb kan vara något du är intresserad av, vill utveckla eller bli utmanad i. För att komma på sin projektidé är det bra att ställa dig själv några frågor, som du även diskuterar med handledare och andra:

- Vad är jag intresserad av?
- Hur vill jag bli utmanad konstnärligt?
- Vem/vilka skulle jag vilja samarbeta med

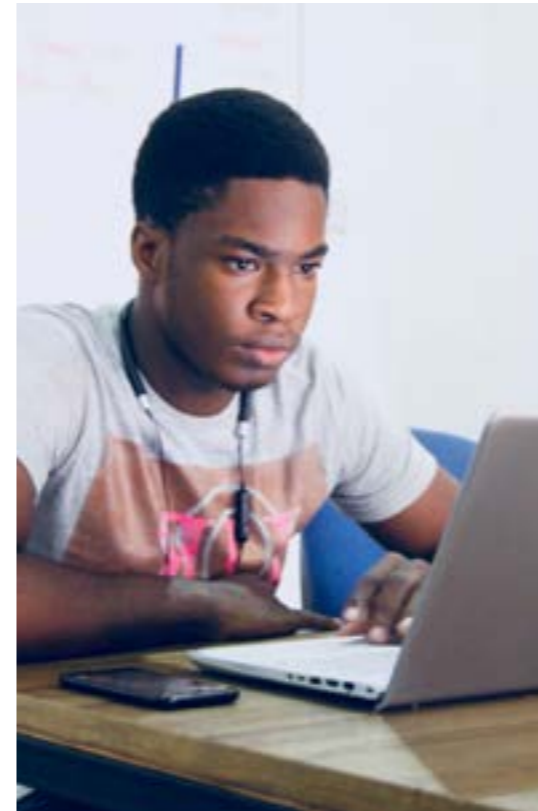
Du behöver inte veta exakt vad din projektidé är i ett tidigt stadium, men ju tydligare idén är formulerad desto lättare har du att hitta en samarbetspartner. Låt idén få ta tid på sig och växa fram. Ta gärna inspiration från vad andra gjort tidigare eller den senaste utvecklingen. När man samarbetar med en extern part kan man komma att ingå i redan existerande projekt och då är det viktigt att fundera kring hur det man är intresserad av att utveckla kan passa in.

Så kommer du igång:

- Kontakta koordinatören för exjobb på KMH.
- Kontakta din handledare på KMH (om du inte vet vem som är din handledare på KMH kan du fråga din studierektor.)

Introduktionsmöte

När du har en etablerad kontakt med en extern part planeras ett introduktionsmöte. På det här mötet närvarar du, din handledare på KMH och den externa parten. Inför mötet är det viktigt att fundera igenom hur du vill presentera dig själv och din projektidé. Du behöver inte veta alla detaljer kring projektet i det här stadiet, men det är en fördel att ha en formulerad idé att börja diskutera utifrån.

Förslag till presentation av projektidé

1. Ditt namn och utbildning
2. Projektidén i korta drag (motivera vad, hur och varför)
3. Varför du vill samarbeta med den externa parten

Det är bra om mötet kan avslutas med att det blir ett Ja eller Nej till att sätta igång ett samarbete. Om det blir ett Ja bokar ni ett uppstartsmöte.

Uppstartsmöte

Inför nästa träff ska du skriva ett förslag till projektplan med hjälp av din handledare på KMH. Du och den externa handledaren kan därefter diskutera planen på uppstartsmötet och göra eventuella justeringar.

Här är några exempel på saker som ni behöver prata igenom:

- Vad ska genomföras?
- Hur ska ni göra det?
- Vilken tidsplan gäller? Om det handlar om en konsert så är det bra att bestämma preliminärt datum för detta så snart som möjligt.
- Vilka är förutsättningarna för att genomföra projektet?
- Hur ska eventuella kostnader fördelas? Tekniska resurser, andra medverkande (eventuellt med ersättning) eller marknadsföring (texter, bilder). För ett exjobb kan det krävas att arbetet i viss utsträckning sker hos den externa parten, t ex i samarbete med ett team (producent, ljudtekniker, osv.).
- Vilka är dina förväntningar på den externa parten?
- Vilka är deras förväntningar på dig?
- Kan den externa parten bidra i dokumentationen av projektet? (t ex foton/ljudinspelning/video)?
- Hur vill ni kommunicera projektet internt (på KMH/hos den externa parten) och externt (vilka är mottagare/publik? Hur når ni dem? Vill ni nå ut i pressen? Etc.)
- När träffas ni nästa gång? Bestäm datum för nästa avstämning av projektet (t ex möte eller via telefon/epost)!

Omkostnader och ersättning

Du kan inte räkna med att få ersättning för ett exjobb. Det är möjligt att den externa parten kan stå för vissa omkostnader, men detta är i så fall något som ni kommer överens om tillsammans.

Checklista för dig som student:

- Vem är min handledare på KMH?
- Vem är min externa handledare?
- Har jag kontaktuppgifter till min externa part?
- Vad är projektidén?
- Hur ska vi genomföra den?
- Vad vill vi åstadkomma?
- Hur ska det redovisas?
- När ska det vara klart?

! Ta hjälp av KMH:s koordinatör för att få reda på befintliga externa partners och om nya partners som kan knytas till exjobb. KMH:s koordinatör kan hjälpa dig att få kontakt med extern part.

Inte en tjänst utan en möjlighet

I ett konstnärligt projekt är det inte ovanligt att saker ändras under projektets gång. Men det är viktigt att i ett tidigt skede ha något att utgå ifrån, så att alla parter sen kan kommunicera tydligt om eventuella förändringar, vare sig det gäller praktiska eller idémässiga sådana. Inte minst handlar det om att du som student känner en trygghet i att den externa parten kan och vill genomföra det ni pratar om. Ibland kan det krävas att du tar upprepade initiativ för att följa upp det som ni kommit överens om. Tänk dock på att du inte ber om en tjänst utan snarare erbjuder den externa parten en möjlighet.

Projektarbetet

Hur projektarbetet ska genomföras beror på ditt utbildningsprogram och bestäms därför tillsammans med din handledare på KMH. Som utgångspunkt bör dock ett samarbete med en extern part vara en relativt kort och tydligt avgränsad projektdel. Du behöver alltså inte känna krav på en större omfattning. Här nedan följer några fler generella tips:

- **Inventering:** Vad har andra gjort på området? Vilka personer eller källor skulle kunna hjälpa dig att utveckla arbetet? Oftast behöver du inte börja från noll utan kan använda dig av andras erfarenheter.
- **Avgränsningar och frågeställningar:** Det är viktigt att du gör användbara avgränsningar, samt formulerar frågeställningar eller teman som du vill arbeta med.
- **Dokumentation:** Bestäm dig på ett tidigt stadium för hur projektet ska dokumenteras, t ex loggbok, bilder, inspelningar (ljud, video), med mera, samt hur den externa parten eventuellt kan bidra i detta.
- **Redovisning:** Hur den konstnärliga delen av samarbetet redovisas (t ex en examenskonsert, en föreställning, eller dylikt). Då bör även den externa handledaren närvara. Kom ihåg att även informera Samverkansavdelningen på KMH om ditt projekt i god tid, minst 2 månader innan examensprojektet ska redovisas. De kan lägga in ditt examensprojekt i evenemangskalendern även om det inte genomförs på KMH, och hjälpa dig kommunicera samarbetet på andra sätt.

Efteråt

När ett exjobb avslutas är det viktigt att du träffar din externa handledare för att utvärdera samarbetet. Då kan ni ge varandra återkoppling och diskutera om samarbetet kan fortsätta i framtiden. Här är förslag på några saker som ni kan ta upp:

- Vad fungerade bra?
- Vad hade kunnat fungera bättre?
- Vilka utmaningar fanns med just det här samarbetet?
- Vilka utvecklingsmöjligheter ser ni inför framtiden?

Be om en referens från din externa handledare. Det kan vara bra att ha i din CV när det är dags för dig att söka jobb.

För dig som extern part

Förvärva ny kunskap, pröva nya samverkansformer och skapa kontakter och samarbeten för framtiden är bara några av de möjligheter som ges när studenter gör exjobb tillsammans med externa parter. Studenter kan bidra med idéer och perspektiv som kan visa sig värdefulla i verksamheten och exjobbet kan vara ett tillfälle att utforska något nytt.

Det konstnärliga examensarbetet består av frågeställningar eller teman som ni och studenten är intresserade av att arbeta gemensamt med. Projektidén formuleras ni tillsammans med studenten och dennes handledare på KMH (som även måste godkänna projektet). Egna förslag på projektidéns utformning är välkomna, men det behöver finnas utrymme för konstnärlig frihet samt en flexibilitet i hur projektet utvecklas och förändras. För detta krävs inte minst en tydlig kommunikation kring förväntningar och överenskommelser.

Som nämndes i inledningen är det viktigt att ta hänsyn till att examensarbetet har en konstnärlig inriktning. Tydliggör därför för studenten vad ert syfte är och vad ni hoppas att arbetet ska leda till. Tänk också på att studenter har ett slutdatum för att projektet ska kunna examineras.

Projektet är en del av studentens utbildning och det är inte ett krav att studenten får ekonomisk ersättning från er. Vissa externa parter väljer ändå att ersätta studenten, beroende på projektets art, vilket även kan innefatta att stå för eventuella omkostnader. Detta är någonting som ni kommer överens om tillsammans med studenten på ett tidigt stadium.

Det är viktigt att ni utser en extern handledare som löpande för en dialog med studenten kring både praktiska och innehållsmässiga frågor, samt vid behov stämmer av med studentens handledare på KMH. Den externa handledaren bör närvara när den konstnärliga delen av samarbetet redovisas, samt delta i en utvärdering tillsammans med studenten när projektet avslutas.

Checklista för dig som extern part:

- Vem är extern handledare hos oss?
- Vem är studentens handledare på KMH?
- Vilka är studentens kontaktuppgifter?
- Vad är projekttiden?
- Hur ska vi genomföra den?
- Vad vill vi åstadkomma?
- Hur ska det redovisas?
- När ska det vara klart?

Att tänka på

- Vilka är våra förväntningar på varandra?
- Hur ska eventuella kostnader fördelas?
- Vem kommer att fungera som extern handledare hos oss?
- Hur hanteras känsliga uppgifter?
- Hur ska samarbetet dokumenteras från vårt håll?

För dig som handledare

Det finns många fördelar med att en student gör sitt examensarbete i form av ett exjobb. Samarbetet leder ofta till värdefulla kunskaper, kontakter och erfarenheter inför framtida arbetsliv för studenten. Samtidigt kräver det också tydlighet och god kommunikation mellan studenten, den externa parten och dig som handledare på KMH. Som handledare kan du behöva stödja studenten i tidsplanering och kommunikation med den externa parten, betona att överenskommelser följs upp och att det planeras in fortlöpande möten eller deadlines.

Det är viktigt att studenten tar kontakt med en extern part i god tid. I en första fas kommer projektiden utformas i dialog mellan studenten, dig och den externa parten. Även om detta sker i dialog måste du stå för det slutgiltiga godkännandet om projektet är genomförbart som examensarbete. I de fall ett projekt involverar tvärkonstnärliga eller tvärdisciplinära aspekter är det viktigt att de musikrelaterade inslagen på fördjupningsområdet håller en konstnärlig nivå som motsvarar examenskraven.

Det är viktigt att du närvarar vid introduktions- och/eller uppstartsmöten, samt därefter håller dig uppdaterad med den externa partens handledare via t ex telefon eller mejl. Som handledare har du även en viktig roll i att stödja studentens integritet, både vad gäller kommunikationen med extern part och hur projektet kan erbjuda möjligheter att positivt inverka på arbetsmarknaden. Det kan t ex finnas situationer där studenten i sitt möte med en extern part identifierar ojämlikhet eller liknande. I sådana fall är det viktigt att tillsammans diskutera hur det ska hanteras.

Checklista för dig som handledare:

- Vem är kontaktperson hos extern part?
- Hur ska projektet genomföras, och hur ska det redovisas?
- Stämmer projektidén överens med kursplanen?
- Vem äger resultaten?
- När ska det vara klart?

Att tänka på

- Din uppgift är att godkänna projektidén och säkerställa att arbetet håller en hög konstnärlig nivå samt motsvarar examenskraven. I förekommande fall kan examinator och huvudlärare behöva vara inkopplade.
- Tydliggör för studenten vilka krav institutionen ställer för att godkänna examensarbetet, med hänvisning till lärandemålen i kursplanen.
- Klargör att samarbetsdelen av projektet inte behöver vara av stor omfattning, att det är viktigt med avgränsningar, samt vilket resultat som är rimligt att förvänta sig av studenten.
- Om en musikaliskt gestaltande redovisning av samarbetet sker utanför KMH ska examinator vara införstådd med detta. Denna redovisning kan utgöra hela eller bara en del av det som examineras (t ex kan ibland examinationen som helhet utgöras av flera delkonserter.)
- Påminn studenten att diskutera med extern part om vem som ska stå för eventuella omkostnader och hur dokumentationen ska tas om hand.
- Etablera en kontakt med den externa parten. Säkerställ att studenten och den externa parten är överens om vad som ska genomföras och hur, samt vilken tidsplan arbetet har.
- Säkerställ att det är tydligt vem som äger resultaten och hur detta hanteras inom ramen för samarbetet.

Läs mer

Länkar

Exjobb på KMH.se

- [Vanliga frågor om exjobb](#)
- [Aktuella externa parter](#)

Exempel på tidigare genomförda exjobb

- [Anna Björn - Metamorphosis](#)
- [Linnea Vikström - My Heart is in the East](#)
- [Catrin Johansson - Masterprojekt i samarbete med Uppsala Konsert och Kongress](#)
- [Sebastian Andreu Bergström - Så låter statistiken](#)

Kontakt

Emilie Lidgaard

*Koordinator på utbildnings-
och forskningsavdelningen*
emilie.lidgard@kmh.se

KIMIH